Cena

- Cena =Vrednost?
  - Potrošački višak - cena manja od vrednosti koju kupac smatra da dobija kupovinom proizvoda
  - Potrošački manjak - cena veća od vrednosti koju kupac smatra da dobija kupovinom proizvoda
  - "*value for money*" – cena jednaka vrednosti koju kupac smatra da dobija kupovinom proizvoda
- Cena se kreira u trouglu: trošak, konkurent, tražnja – 3 osnovna parametra koja utiču na cenu.
  - Cenovna elastičnost – tražnja se više menja, nego što se menja cena (vredniji proizvodi)
  - Cenovna neelastičnost – cena se više menja, nego što se tražnja menja (lekovi, hleb, kafa…)
- Kompromis ponude i tražnje u tržišnoj selekcionoj sredini
- Može se relativno lako menjati
- Strategijski izbori (2 ekstrema):
  - Cena koja "skida kajmak" sa tržišta – cene sa visokim maržama
  - Niske cene koje obezbeđuju veće prisustvo na tržištu (veći obim prodaje – penetracija tržišta)

Strategije cena/kvalitet proizvoda

АКАДЕМИЈА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА БЕОГРАД
ACADEMY FOR APPLIED STUDIES BELGRADE

CENA

KVALITET PROIZVODA	Visoka	Srednja	Niska
Visok	1. Strategija cene sa premijom	2. Strategija visoke vrednosti	3. Strategija super vrednosti
Srednji	4. Strategija previsokih cena	5. Strategija srednje vrednosti	6. Strategija dobre vrednosti
Nizak	7. Strategija zacepljivanja	8. Pogrešna ekonomska strategija	9. Ekonomična strategija

Faze u određivanju cene

1. Izbor cilja
   - Cena za opstanak na tržištu, za maksimizaciju vrednosti, za maksimalno tržišno učešće, itd.
     - Koncept restorana
     - Lokacija restorana
     - Tržišnog segmenta kojem se obraćate

2. Određivanje nivoa tražnje
   - Kriva tražnje - inverzan odnos nivoa cena i tražnje
     - Različit stepen cenovne senzitivnosti

3. Procena troškova
   - Zbir konstantnih (fiksnih) i varijabilnih troškova na određenom obimu proizvodnje
   - Uticaj troškova na cene prati se preko:
     - Krive iskustva (sa dupliranjem obima aktivnosti troškovi po jedinici proizvoda se smanjuju)
     - ABC metodom (praćenje troškova po aktivnostima)

Faze u određivanju cene

4. Analiza konkurencije
   - Benčmarkovanje sa konkurencijom

5. Izbor metoda
   - Metodi:
     - Metod trošak plus
     - Metod ekvivalentnih brojeva

6. Određivanje finalne cene
   - Dodatne analize: psihološke cene, uticaj drugih elemenata marketing miksa (brend i promocija), politika cene preduzeća (geografski faktor, način plaćanja, veličina i frekvencija isporuke) i ponašanje konkurenata.

Metod trošak plus – izračunavanje koeficijenta bruto marže

BM - marža
UP – ukupan prihod
NVM – nabavna vrednost materijala

$$BM = \frac{UP - NVM}{NVM} * 100$$

- Uobičajena vrednost marže za jela iznosi od 150% do 200%, za pića oko 300%, a za kafe može da iznosi i do 900%, za salate 200%, poslastice 200%
- Najveće vrednosti marže su na kafama, pićima, čorbama i salatama

Kalkulacija prodajnih cena po metodi trošak plus – *goveđa supa sa rizi bizijem*

	1. Bruto težina - kg	2. % kaliranja	3. Neto težina	4. Nabavna cena u kg	5. Iznos u din.
GOVEĐA SUPA SA RIZI BIZIJEM (porcija)					5 (1*4)
goveđa supa	0,180	/	0,180	300 din.	54 din.
pirinač	0,020	2,5	0,0195	125 din.	2,5 din.
grašak iz konzerve	0,030	/	0,030	450 din.	13,5 din.
peršunov list	0,003	30	0,0021	1000 din.	3 din
			Ukupno: 73 din. Marža: 150% Ukupno sa maržom: 73din.+109.5 din.=182,5 din. PDV (20%): 36,5 din. **Prodajna cena: 36,5 din. +182,5 din=219 din.**		

Kalkulacija prodajnih cena po metodi trošak plus – *kavijar*

	1. Bruto težina - kg	2. % kaliranja	3. Neto težina	4. Nabavna cena u kg	5. Iznos u din.
KAVIJAR (porcija)					5 (1*4)
kavijar	0,030	/	0,030	30.000 din.	900 din.
puter	0,016	/	0,016	1300 din.	20,8 din.
hleb	0,100	/	0,100	150 din.	15 din.
limun	0,025	15	0,021	190 din.	4,75 din
			Ukupno: 940,55 din. Marža: 150% Ukupno sa maržom: 940,55 din.+1.410 din.=2.350 din. PDV (20%): 470 din. **Prodajna cena: 2.350 din. +470 din=2.820 din.**		

Kalkulacija prodajnih cena po metodi trošak plus– *salata od šargarepe*

	1. Bruto težina - kg	2. % kaliranja	3. Neto težina	4. Nabavna cena u kg	5. Iznos u din.
SALATA OD ŠARGAREPE (porcija)					5 (1*4)
šargarepa	0,180	15			
so	0,03	/			
limun	0,050	15			
			Ukupno: Marža: 200% Ukupno sa maržom: PDV (20%): **Prodajna cena:**		

Kalkulacija prodajnih cena po metodi trošak plus– *crna kafa*

	1. Bruto težina - kg	**2. % kaliranja**	**3. Neto težina**	**4. Nabavna cena u kg**	**5. Iznos u din.**
CRNA KAFA (konzumacija)					5 (1*4)
šećer	0,012	/			
mlevena kafa	0,006	/			
			Ukupno: Marža: 700% Ukupno sa maržom: PDV (20%): **Prodajna cena:**		

Kalkulacija prodajnih cena po metodi trošak plus – *pržena rečna riba*

	1. Bruto težina - kg	2. % kaliranja	3. Neto težina	4. Nabavna cena u kg	5. Iznos u din.
PRŽENA REČNA RIBA (porcija)					5 (1*4)
rečna riba	0,300	20			
ulje	0,050	/			
crni luk	0,012	10			
peršun	0,015	30			
krompir	0,300	10			
so	0,003	/			
			Ukupno: Marža: 150% Ukupno sa maržom: PDV (20%): **Prodajna cena:**		

Kalkulacija prodajnih cena po metodi trošak plus – *omlet sa spanaćem*

	1. Bruto težina - kg	2. % kaliranja	3. Neto težina	4. Nabavna cena u kg	5. Iznos u din.
OMLET SA SPANAĆEM (porcija)					5 (1*4)
jaja (kom)	3	/			
mast	0,030	/			
so	0,004	/			
spanać	0,050	35			
puter	0,010	/			
			Ukupno:		
			Marža: 150%		
			Ukupno sa maržom:		
			PDV (20%):		
			Prodajna cena:		

Kalkulacija prodajnih cena po metodi trošak plus– *pržen badem*

	1. Bruto težina - kg	2. % kaliranja	3. Neto težina	4. Nabavna cena u kg	5. Iznos u din.
PRŽEN BADEM (100 gr)					5 (1*4)
badem očišćen	0,154	/			
ulje	0,008	/			
so	0,010	/			
			Ukupno: Marža: 120% Ukupno sa maržom: PDV (20%): **Prodajna cena:**		

Kalkulacija prodajnih cena po metodi trošak plus – *karamel krem*

	1. Bruto težina - kg	2. % kaliranja	3. Neto težina	4. Nabavna cena u kg	5. Iznos u din.
KARAMEL KREM (porcija)					5 (1*4)
Šećer	0,049	/			
jaja	0,082	/			
mleko	0,082	/			
puter	0,006	/			
rum	0,003	/			
			Ukupno: Marža: 200% Ukupno sa maržom: PDV (20%): **Prodajna cena:**		

Kalkulacija prodajnih cena po metodi trošak plus – *pivo*

	1. Bruto težina - kg	2. % kaliranja	3. Neto težina	4. Nabavna cena u kg	5. Iznos u din.
PIVO (0,5 flaša)					5 (1*4)
pivo	1	/			
			Ukupno: Marža: 200% Ukupno sa maržom: PDV (20%): **Prodajna cena:**		